

De rivier speelde de hoofdrol in het eindwerkstuk dat Irene van Dongen maakte aan de uitvaartopleiding in Zwolle. Ze belichtte daarin de verschillende invalshoeken van de kracht van de rivier. (Foto Erik van Huizen)

Fascinatie was er als kind al

Schippersdochter stapt in uitvaarten

Door Erik van Huizen

Van senior adviseur bij een consultantsbureau naar zelfstandig uitvaartbegeleider is een hele stap, maar voor schippersdochter Irene van Dongen (38) is het voor de hand liggender dan het in eerste instantie lijkt. En hoewel ze zich met haar uitvaartonderneming Najade Uitvaarten niet uitsluitend op families in de scheepvaart richt, blijft het water trekken.

Irene groeide met haar ouders en zus op aan boord van de verlengde Dortmundse Najade. Het schip voer veel op de Duitse kanalen. Op zesjarige leeftijd ging ze naar het internaat St. Nicolaas in Nijmegen. Ze had het daar goed naar haar zin. 'Door de week zag ik mijn ouders niet. Maar het varen bestaat in inspirerend en ik ervaar het als een verrijking in mijn leven. Na de middelbare school begon ik aan de studie Logistiek en technische vervoerskunde in Breda. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan, en ik maakte mijn afstudeerscriptie bij Bureau Voorlichting Binnenvaart (BVB). Ik ontwikkelde een methode om meer verladers naar het water te krijgen en paste die toe op de regio Meppel, waar net de containerterminal was geopend. Mijn scriptie was eigenlijk de voorloper van wat nu het project Maatwerk van het BVB is.'

Na haar afstuderen werkte Irene nog een tijdje bij het BVB, maar ze wilde uiteindelijk met alle modaliteiten aan de slag. Als jongste adviseur bij Buck Consultants stapte ze in de logistieke mannenwereld. Ze was hier niet alleen met de binnenvaart bezig, maar ook met weg en spoor. Maar van de 150 projecten die ze in 15 jaar deed, bleek bij haar afscheid het grootste deel watergebonden. Een onderzoek wat ze zich nog goed herinnert, is over de toekomst van het kleine schip. 'Ik vind het dan leuk om partijen zoals het CBRB en de ASV bij elkaar te brengen. En het lukte uiteindelijk een gezamenlijk actieplan te maken. Samen er iets moois van maken, vind ik prachtig. Nu doe ik eigenlijk hetzelfde, maar dan in familieverband.'

Fascinatie was er al

Irene besloot ongeveer een jaar geleden haar baan bij Buck op te

zeggen en zelfstandig uitvaartbegeleider te worden. Maar het uitvaartvak kwam niet zomaar op haar pad. 'Toen ik een jaar of 15 was, vroegen vrienden van mijn ouders of ze vanaf de Najade as mochten uitstrooien in de Waal. We zijn daarvoor een stukje richting Duitsland gevaren, gingen voor anker en mijn vader hing de vlag halfstok. De familie heeft de as uitgestrooid en rozen op het water gelegd. Dit ritueel heeft heel veel indruk op mij gemaakt. De fascinatie voor het uitvaartvak was er, maar meer levenservaring was nodig.'

In 2014 begon Irene met een uitvaartopleiding in Zwolle. Ze ging één dag in de week naar school, studeerde zo'n 10 uur per week thuis en haar vakantiedagen bij het consultantsbureau gingen op aan stages bij onder meer een crematorium en een mortuarium. 'Ik wilde uitvinden of het uitvaartvak écht iets voor mij was en wat er allemaal bij komt kijken. Je leert ook over de scheidslijn tussen je eigen verdriet en dat van een ander. Want uiteindelijk is mijn persoonlijkheid nu mijn grootste instrument in mijn werk. Ik herinner me nog goed een crematie van een vader met jonge kinderen. Het verdriet ging door merg en been. Ik vond dat ik als professional niet mocht huilen, terwijl iedereen stond te janken, ook de andere uitvaartbegeleiders. Emotie mag er dus gewoon zijn. Het wordt pas erg als zoiets je niets meer doet.'

In haar eindwerkstuk aan de uitvaartopleiding speelde water opnieuw de hoofdrol. Irene belichtte daarin verschillende invalshoeken van de kracht van de rivier, zoals de symboliek van de rivier bij overlijden. 'In de Griekse oudheid wordt het overlijden gezien als de oversteek van een grensrivier tussen het leven en het hiernamaals. De rivierinif Najade beschermt bij het maken van de rivieroversteek en geeft schoonheid aan de rivier. Maar de rivier kan ook vernietigend zijn, bijvoorbeeld bij een verdrinking. De nabestaanden weten vaak wel hoe laat het is, maar er blijft altijd hoop. In zo'n periode van wachtende onzekerheid komen veel vragen op bij de nabestaanden over het afscheid van hun dierbare. De vraag is daarom of je als uitvaartbegeleider pas in beeld moet komen als het lichaam is gevonden. Misschien moet je al eerder aanwezig zijn om vragen te beantwoorden en de nabestaanden te ondersteunen. Een andere invalshoek is de rivier als decor voor een afscheid, bijvoorbeeld op een rivieroever, een rondvaartboot of een ander schip.'

Eenmaal uitvaartbegeleider vindt Irene het mooi om van de gebaande paden af te wijken. 'Anderen denken vaak dat iets niet kan. Maar het enige waar je je wetmatig aan hebt te houden is, dat je moet begraven of cremieren. Ik heb geen voorbeeldboek met rouwkaarten. Ik vraag hoe de nabestaanden er zelf over denken

en samen komen we dan tot een mooie kaart. Ook kan de manier van condoleren creatiever. Stuur samen met de rouwkaart een condoleancekaart mee, waarop ruimte is voor een persoonlijk woord. De kaart kan dan op de dag van de uitvaart worden meegenomen. Alle persoonlijke herinneringen tezamen zijn heel waardevol voor de familie. En op mijn website kun je ook online condoleren. De teksten bundel ik dan in een boek. Ook alternatieve locaties of een andere dagindeling, eigenlijk alles is bespreekbaar. Een uitvaart hoeft dus geen riedeltje te zijn.'

Meer bestuurswerk

Een van de voordelen van het werken als zelfstandige is dat Irene meer tijd heeft kunnen vrijmaken voor haar bestuurswerk. Ze is bestuurder bij Aqualink, de vereniging van watergebonden bedrijven in Oost-Nederland, en het KSCC Schipperscentrum in Nijmegen.

Het uitvaartvak vereist dat wel dat ze 24 uur per dag en 7 dagen in de week telefonisch bereikbaar is. Ze werkt in heel Nederland en zelfs het repatriëren in het geval van overlijden in het buitenland kan ze regelen. Over drie jaar wil ze 25 uitvaarten per jaar doen. 'Want met elke uitvaart ben je toch ruim een week intensief met een familie bezig. En je hebt ook tijd nodig om goed voor jezelf en je bedrijf te zorgen.'

www.najade-uitvaarten.nl